

## Kuntalaisten kuulemisen ja osallisuuden malli

Kh 15.04.2024 § 64

Valmistelija

Harri Anttila, kunnanjohtaja  
p. 0400 559 034, harri.anttila@rautjarvi.fi

Rautjärven kuntastrategian tavoitteen mukaisesti on valmisteltu kuntalaisten osallisuuden ja kuulemisen mallia, joka on myös yhtenä perusteena kunnan peruspalvelujen valtionosuuden Hyte -kertoimen laskennassa.

Mallin valmistelun lähtökohtia käsiteltiin Oiva-osallisuus –hankkeen työpajoissa syksyllä 2021, joista saatu palaute otettiin huomioon.

Toimintamallissa on kuvattu kuntalaisten mahdollisuudet osallistua ja tulla kuulluksi kunnan päätöksenteossa.

Toimintamallissa on kolme osa-aluetta:

- Kuulemisen ja osallisuuden palvelulupaus
- Kuulemisen ja osallisuuden opas
- Kuntalaisten kuulemisen ja osallisuuden toimintaohje

Kunnan palvelulupaukset aiheet:

- Kunta kertoo aktiivisesti vireillä olevista laajemmin kuntalaisista koskevista asioista
- Kunta tiedottaa säännöllisesti ja aktiivisesti eri tiedostuskanavia käyttäen
- Kunnan ja kuntalaisten olosuhteiden arvioimiseksi kunta kerää tietoa asukas- ja yrityskyselyillä
- Paneelit edustavat erilaisia kuntalaisryhmiä
- Kuulemistilaisuudet taustoittavat mahdollisia lausuntoja ja kirjallisia mielipiteitä
- Foorumit ovat avoimia, teemallisia ja säännöllisiä keskustelutilaisuuksia
- Palautteet, niiden käsittely ja vastaaminen

Kuulemisen ja osallisuuden oppaassa kuvataan mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin eri käsittelyvaiheissa. siinä käsitellään mm. aloiteoikutta, osallistumista valmisteluun, muutoksenhakuoikeutta sekä kunnan tiedotuskanavia.

Toimintaohjeessa on avattu, miten kunnassa toteutetaan kuntalaisten osallisuuden ja kuulemisen mallia.

Kokonaan uutena toimintamuotona esitetään paneeleja, joiden tehtävänä olisi tuoda kuntalaisnäkökulmaa valmistelussa olevien asioiden vaikuttavuuden ennakoarvioinnissa ja toimenpide esityksinä. Paneeleita pyydetäisiin lausunnot aina ohjelmallisesta kehittämisestä. Paneeleja on myös mahdollista käyttää osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa. Paneelit toimisivat kunnanhallituksen nimittämänä toimikuntina. Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet vanhus ja vammaisneuvosto sekä

nuorten vaikuttajaryhmä toimisivat myös paneeleina. Muita paneeleja olisivat

- Järjestöpaneeli
- Lapsiperhepaneeli
- Yrittäjäpaneeli

Uusiin paneelisiin kutsuttaisiin 6 – 10 jäsentä järjestöjen ja kuntalaisten esityksestä. Paneelien toimintakausi olisi 2 – 4 vuotta. Paneelien kokoonpanossa tulee ottaa huomioon kunnan eri osa-alueet, edustavuus paneelin kohderyhmässä ja sukupuolijakauma.

Paneelien käyttö ennakoarvioinnissa edellyttää säännöllisyyttä, jotta niiden hyödyntäminen valmistelussa muodostuisi jatkuvaksi käytännöksi. Esityksen mukaan paneelit kokoontuisivat 4 kertaa vuodessa kunnan toiminnan vuosikellon mukaisesti:

1. paneeli, helmikuu: käyttösuunnitelmat ja toimeenpano
2. paneeli, toukokuu: tilinpäätös, 1. neljännesvuosiraportti, talousarvion laadintaohjeet ja paneelin kohderyhmään liittyvien tarpeiden huomioiminen tulevassa talousarviossa
3. paneeli, syyskuu: strategian toteutumisen seuranta
4. paneeli, marraskuu: hyväksyttäväksi menevät suunnitelmat ja ohjelmat, kuten talousarvio, hyvinvointisuunnitelma, investointisuunnitelma ym.

Paneelit voisivat kokoontua myös muulloin tai yhdessä yksittäisen valmisteltavan asian ennakoarviointia varten.

Kullekin paneelilla olisi nimetty vastuhenkilö kunnan hallinnosta. Asioiden tuominen paneelien käsittelyyn olisi kuitenkin kunkin asian vastuuvastuuvalmistelijalla erityisesti siltä kohderyhmältä, jonka ennakoarviointia käsiteltävä asia edellyttää.

Esittelijä

Kokouksen puheenjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kuntalaisten osallisuuden ja kuulemisen mallin kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi ja kunnan toiminnassa noudatettavaksi.

Kunnanhallitus käynnistää paneelien käyttöönoton valmistelun pyytämällä julkisella kuulutuksella kuntalaisilta ja järjestöiltä esityksiä paneelien jäseniksi 31.5.2024 menneessä sekä paneeleina toimivien toimikuntien toimintaohjeen valmistelun selostuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

Päätös

Hyväksyttiin.

Lähtökohtaisesti paneeleissa noudatetaan 2 vuoden toimikautta. Esityksiä pyydetään eri tahoilta, joista kunnanhallitus valitsee eri toimialoja ja alueita edustavat jäsenet paneelisiin. Ennen valintaa varmistetaan ehdotettujen suostumus.

Valmistelija	Harri Anttila, kunnanjohtaja p. 0400 559 034, harri.anttila@rautjarvi.fi
	Osallisuutta tulee edistää kaikissa palveluissa, toiminnoissa ja yhteiskuntapolitiikassa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä heikossa asemassa olevien osallisuuteen: on huomioitava erilaiset tarpeet, tarjottava mahdollisuuksia osallistua ja olla mukana yhteisöissä ja yhteiskunnassa, sekä otettava erityyppiset kokemukset mukaan suunnitteluun, päätösten valmisteluun ja itse päätöksentekoon.
Esittelijä	Kokouksen puheenjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanvaltuusto hyväksyy kuntalaisten osallisuuden ja kuulemisen mallin kunnan toiminnassa noudatettavaksi.
Päätös	Kunnanvaltuusto hyväksyi kuntalaisen osallisuuden ja kuulemisen mallin päätösehdotuksen mukaisesti.